

Povratak Zelenog novog plana: ekosocijalizam u SAD

Article by Alyssa Battistoni, Daniel Aldana Cohen

June 8, 2020

Kako sada stoje stvari, Sjedinjene Države će se 4. 11. 2020. efektivno povući iz Pariškog sporazuma, dan nakon sljedećih predsjedničkih izbora. Srećom, otpor fosilnom kapitalizmu jača i u SAD i diljem svijeta. U zemlji u kojoj su tri milijardera – Jeff Bezos, Bill Gates i Warren Buffett – vlasnici bogatstva većeg od bogatstva polovice stanovništva, nejednakost i klimatske krize sve se više smatra jednim te istim, a ljevica je kao odgovor prihvatila Zeleni novi plan. Razgovarali smo s Alyssom Battistoni i Danielom Aldana Cohenom, dvoma od autorica i autora knjige Planet koji treba zadobiti [1], o njihovoj viziji za bolji, zdraviji, ravnopravniji način života u post-ugličnom društvu.

Green European Journal: Kako se Zeleni novi plan (ZNP) vratio na dnevni red u SAD? Kako su se različiti socijalni pokreti okupili oko te vizije?

Alyssa Battistoni: Oživljena lijeva politika i sve borbeniji pokret za klimu nekoliko su godina u SAD djelovali na paralelnim putanjama. Pokret za klimu bio je usredotočen na “zadržavanje u zemlji” i zaustavljanje novih projekata ekstrakcije fosilnih goriva na mjestima kao što je Standing Rock ili duž naftovod Keystone XL, dok su se Demokratski socijalisti Amerike [socijalističke organizacije koja djeluje unutar i izvan Demokratske partije] i sindikati koncentrirali na političke projekte koji se nisu ticali klime. No tokom prošle godine te su se snage združile na vrlo organski način. Alexandria Ocasio-Cortez (AOC), političarka vjerojatno najpovezanija sa ZNP, borila se za zastupničko mjesto jer je otišla u Standing Rock i inspirirala se Pokretom Sunrise. Neposredno nakon što je izabrana u studenome 2018. pridružila se protestima Pokreta Sunrise i otvorila nov diskurs oko ZNP. Njegovo oživljavanje omogućuje rastućoj ljevici da popuni širi program koji se ne bavi samo time kako prekinuti s ugljično intenzivnom infrastrukturom nego i razmišljanjem o onome što treba izgraditi umjesto nje.

Daniel Aldana Cohen: Pokret Sunrise svjesno objedinjuje dva pravca američkih socijalnih pokreta: strukturirane pokrete poput radničkih sindikata i lokalne grupe, te eksplozivne ulične proteste kao što su Occupy Wall Street i Black Lives Matter. Isplatio se napor Sunrisea da kombinira snage svake od ovih tendencija. Tokom dvije-tri godine pojavile su se ni od kuda i postale jedan od najvažnijih pokreta u zemlji.

Pokreti za okoliš u SAD nisu uvijek bili jako dobri u suradnji s drugim socijalnim pokretima. Sunrise je, za usporedbu, preuzeo na sebe da bude saveznik radnika te rasnih i lokalnih grupa za pravdu. Kad je Sunrise u studenom 2018. okupirao ured Nancy Pelosi, a AOC dala ZNPu svjetski publicitet, Sunrise je bio tu s transparentima za zelena radna mjesta, a ne sa slikama turbina na vjetar ili solarnih ploča. On pokazuje sve veću istančanost u izgradnji političkih saveza.

Kako se taj oživljeni ZNP razlikuje od obećanja lijevog centra o zelenim radnim mjestima koje je prisutno već godinama?

Alyssa Battistoni: Ideja u srži je ista, razlikuju se doseg i angažman. ZNP želi postići da savezna vlada jamči zeleno radno mjesto svakome tko ga želi. Obnavljajući Civilnu organizaciju za konzervaciju iz izvornog programa New Deal, jamstvo zaposlenja bi ljudima dalo mogućnost da rade u prirodi, na očuvanju tla ili na gradnji planinarskih putova, da postanu radnici u skrbi, da prošire ideju zelenih radnih mjesta ili da rade na tradicionalnim zelenim poslovima u energetske sektoru. Angažman na zapošljavanju velikih razmjera suzbija opravdanu sumnju radnika da se zelena radna mjesta nikada neće ostvariti. Zapošljavanje na zelenoj energiji je u Sjedinjenim Državama u porastu, ali vlada nikada nije bila spremna obavezati se na išta više od prekvalificiranja koje je ponuđeno pod Obamom. Radnicima na fosilnim gorivima koji izgube posao potrebna je prekvalifikacija, ali najvažnije je da su im potrebna radna mjesta. Obaveza savezne vlade na krupna infrastrukturna ulaganja i javne radove stvorit će ta radna mjesta u potrebnim razmjerima.

Kakvu ulogu u ZNPu igra stanovanje?

Daniel Aldana Cohen: Za mnoge ljude postoje dvije egzistencijalne prijetnje: deložacija iz doma i klimatski slom. U kućnim budžetima većine ljudi stanovanje je najskuplja stavka. Na kućanstva otpada šestina emisija u SAD, a na prevoz automobilom, većinom od kuće i natrag, otpada još jedna šestina. Naša je opća vizija smanjiti korištenje energije i drugih resursa poboljšavajući istodobno kvalitetu ljudskog života. Ideja se odnosi na stanovanje kao hram javnog luksuza: obnoviti infrastrukturu koja će na istim mjestima i u isto vrijeme fizički i konkretno poboljšati i dekarbonizirati življenje.

A priča o priuštvom, udobnom, modernijem i bolje smještenom domu nadahnjuje.

Stanovanje se obično ne smatra ključnim dijelom klimatske politike u SAD, ali kada ju se objasni, to je intuitivno shvatljiva priča s kojom se ljudi mogu povezati. Beton je odgovoran za 8 posto globalnih emisija, ali objašnjavanje kako na najegalitarniji način dekarbonizirati proizvodnju cementa neće pobuditi emocije. A priča o priuštvom, udobnom, modernijem i bolje smještenom domu nadahnjuje. Za trećinu Amerikanaca i Amerikanki, ili gotovo polovicu crnih Amerikanki i Amerikanaca, koji ne mogu pokrivati račune za energiju, ZNP za stanovanje odmah bi donio poboljšanje svakodnevnog života. Da bi se izbjeglo buduću ovisnost o rudarstvu i ekstrakciji, od središnjeg značaja za resursno manje intenzivnu verziju prostora jest kuća, dom i mjesto gdje se domovi nalaze.

Republikanci u SAD i Torijevci u UK izgradili su pobjedničke koalicije s bazom izvan velikih gradova. Može li ZNP privlačno djelovati po cijeloj zemlji, uključujući ruralne krajeve?

Daniel Aldana Cohen: Ljevica je kvantitativno već pobijedila, kao s glasovima ukupnog stanovništva u SAD, pa je sada ključna geografija: moramo pobijediti i izvan naših urbanih uporišta. Rezultat posljednjih izbora u UK nije bio tako dobar, ali ljevica ima isti osnovni problem potrebe da bude uspješnija kod ljudi iz radničke klase u regijama izvan gradova pogođenima dezinveštranjem. Izgradnja geografski šire koalicije iziskivat će konkretne prijedloge i pregovore s ljudima koji žive na tim mjestima. Koristi mjerā ZNPa protezat će se izvan gradova. Rad u skrbi nije vezan ni uz koji poseban prostor. Stanovanje je važno i u manjim gradićima, i u predgrađima, i u ruralnim krajevima, kao i u većim gradovima. Fleksibilan javni prevoz koji djeluje izvan većih gradova mogao bi prevladati fetiš u korist načina življenja s većom gustoćom i pomoći ljudima u ruralnim krajevima da putuju mnogo jeftinije, oslobađajući njihovu mobilnost. Napuštanje modela odozgo prema dolje moglo bi pak pomoći prevladavanju otpora seoskih zajednica spram razvoja čiste energije, što je u SAD urgentno političko pitanje.

Alyssa Battistoni: Plan infrastrukturnih troškova u sklopu ZNP bit će primijenjen po cijeloj zemlji, a učinke će se posvuda osjetiti. ZNP se može iskoristiti i za zamišljanje zelene održive poljoprivrede i načina kako se federalnim

novcem može podržati tu viziju, umjesto subvencioniranja postupaka štetnih po okoliš. Na primjer, za apsorpciju ugljika je kritično sijanje prerijskih trava, golemi potencijal država Srednjeg zapada mogao bi značiti bum za poljoprivrednike.

Neki kritiziraju ZNP kao produktivistički zeleni kapitalizam, dok drugi govore da perspektive poput odrasta traže obaveznu ekološku štedljivost. Je li vaš poziv na “jedan zadnji stimulans” pokušaj da se ode dalje od te pozicije?

Alyssa Battistoni: ZNP se povremeno koristilo za prikazivanje politike zelenijom. Prije 10-15 godina, “Zeleni novi plan” se koristilo kao način da Amerika zadrži ekonomsku dominaciju time što postaje predvodnicom u zelenoj tehnologiji. No premda novija rezolucija Kongresa o ZNP iz veljače 2019. doista govori o razvoju tehnologije, većinom je orijentiran na socijalne potrebe ljudi i dekarbonizaciju, a ne na to da kapitalizam ovlada novim područjem rasta.

Cilj je izgraditi svijet u kojem želimo živjeti i u kojem možemo živjeti dugoročno. Zatim možemo preći u sporiju traku.

Pobornici odrasta iznose značajnu kritiku, ali imperativ je izbjeći zelenu politiku žrtvovanja koja poziva na stezanje kaiša. U vrijeme ekstremne nejednakosti mnogi se ljudi već dugo žrtvuju, dok druga mala skupina ljudi može živjeti rasipničkim životnim stilom. Više žrtvovanja za ispravljanje promjena klime nije politička poruka koja donosi pobjedu, i upravo je zbog toga važna vizija javnog luksuza i načina života bez škrtarenja. Mi iznosimo razloge za ono što zovemo zadnjim stimulansom – da će ZNP biti sveobuhvatan poticaj koji će koštati mnogo novca, stvarati radna mjesta i stimulirati industrijsku proizvodnju. Međutim, cilj nije iznova pokrenuti poslijeratni stroj za rast i ponovo krenuti u projekt iz 20. stoljeća. Cilj je izgraditi svijet u kojem želimo živjeti i u kojem možemo živjeti dugoročno. Zatim možemo preći u sporiju traku.

Zar ZNP nije povratak birokracijama iz 20. stoljeća koje djeluju odozgo prema dolje i često su nedjelotvorne i neosjetljive?

Daniel Aldana Cohen: Na stanovitim područjima, kao što je električna mreža, ZNP predstavlja istinski nacionalni projekt. Najsofisticiranije električne mreže na svijetu nalaze se u Brazilu i Kini: Brazil je već decenijima u stanju prebacivati iz jedne regije u drugu svoju obnovljivu energiju proizvedenu u hidroelektranama. Upravljanje prekidima iziskuje nacionalnu koordinaciju i kontrolu električne mreže, a isto važi i za mreže željezničkih pruga. Ali savezna ulaganja će najvećim dijelom biti usmjerena u zajednice obojenih i radničke klase osiguravanjem novca za lokalne organizacije. Demokratsko posjedovanje može imati mnoge forme: radničke zadruge koje dobivaju preferencijalne ugovore, lokalne javne banke, grupe za rasnu pravdu ili pravdu zajednice, ili općinske upravne agencije. U osnovi, priča govori o saveznim financijskim resursima koji financiraju lokalnu samokontrolu ili autonomiju kao najdjelotvorniji način ostvarivanja široke ekspanzije.

Često je priuštivost djelotvorna linija napada desnice protiv progresivnih prijedloga. Zbog čega stavljate naglasak na važnost organiziranja podrške više nego na pitanje financiranja?

Alyssa Battistoni: “Kako ćete to platiti?” efektan je linija napada jer širi narativ u vezi s javnim trošenjem znači da nikad neće biti uvjerljivog protuargumenta, pa makar plan imao potpuno specificirane troškove. Bilo da ga se financira porezima ili monetarnom politikom, trošenje na socijalne potrebe ljudi ili na zaštitu okoliša uvijek se prikazuje kao nemoguće. Ali polovicu američkog budžeta troši se na vojsku i nitko ništa ne pita. Propitajmo to i

organizirajmo se oko akcije za klimu radi ulaganja u zajednice i stvaranja otpornosti, umjesto da se troši milijarde na reagiranje na strašne katastrofe tek pošto se dogode.

Kada ljudi misle o ZNP, pomišlja se na metalce koji grade vjetroturbine. Zbog čega naglašavate organiziranje radnika u sektorima obrazovanja i zdravstvene skrbi?

Alyssa Battistoni: Nastojimo staviti zelene poslove u nov okvir, kao i cijelu debatu o razvoju, kako bismo jasno pokazali da možemo živjeti dobrim životom na načine koji ne koriste resurse tako intenzivno kao sada. Dekarboniziranje ne mora značiti da će se vaš život pogoršati. Zelenu energiju ne može se ignorirati, ali u tranziciji se istodobno ne može raditi samo o tome da rudari ugljena i radnici u rafinerijama instaliraju beskonačne količine vjetroturbina.

Prvi je korak dovesti u red vlastitu kuću SAD. Promjene klime globalni su problem, ali bilo bi odveć simplicistički reći da rješenje mora biti globalno.

Radnici i radnice u obrazovanju i zdravstvenoj skrbi posljednjih su godina u prvim redovima oživjelog radničkog pokreta. Oba su sektora niskougljična i oba su orijentirana na poboljšavanje ljudskih života. Nastavnički sindikati organiziraju podršku zajednicama i povezuju tradicionalne borbe za plaće i socijalne pogodnosti s poboljšavanjem usluga i kvalitete obrazovanja. Razlog što je Medicare za sve tako popularan leži u tome što se Amerika nalazi u krizi skrbi. Stope predoziranja i samoubojstava su u porastu, a stariji ljudi se muče da dođu do usluga koje su im potrebne. Amerika trenutno ima po potrošnji resursa vrlo intenzivan način pružanja neobično niske kvalitete života za mnoge ljude, a ZNP je politička suprotnost koja nudi drukčiji smjer.

Planet koji treba zadobiti spominje da je jedna od najistaknutijih pristaša ZNP-a Sara Nelson, predsjednica sindikata stjuardesa. Što objašnjava njeno oduševljenje za prelaz koji bi radnice i radnike u avionskom prevozu mogao ostaviti bez posla?

Daniel Aldana Cohen: Sara Nelson je u dugom razdoblju velika sreća za radnički pokret u SAD. Ona razumije odnos između njenih radnica i radnika, šire radničke klase i globalne političke ekonomije, a njeni su argumenti tim snažniji zahvaljujući tome što dolazi iz konkretne radničke borbe. Sljedeći ciklus globalnog investiranja bit će zelen, i ona to zna. Umjesto da se zapliće u dugoročnu budućnost stjuardesa, njezin je odgovor pitanje hoće li o toma kakva će biti zelena transformacija odlučivati šefovi ili pokret odozdo.

SAD doista imaju jednu izolacionističku crtu i, kad bi htjele, mogle bi troškove tranzicije nametnuti ostatku svijeta. Kakav bi bio internacionalistički ZNP?

Daniel Aldana Cohen: Jedan internacionalistički ZNP predvidio bi da SAD srežu potrošnju energije, i fosilne i obnovljive, kako bi omogućile ostatku svijeta da uživa u prosperitetu. Prvi je korak dovesti u red vlastitu kuću SAD. Promjene klime globalni su problem, ali bilo bi odveć simplicistički reći da rješenje mora biti globalno. Ugovori o klimi, koji se zasnivaju na Protokolu iz Montreala, u osnovi imaju shvaćanje da svaka zemlja može doći do smislenog sporazuma, poboljšati materijalnu podgradnju energije i sve će biti u redu. Ali globalnu se ekonomiju ne može rekonfigurirati putem pregovora u nekoj sobi.

Bitno je organiziranje duž opskrbnih lanaca realno postojeće globalne ekonomije. Grupe koje se bore oko lokalnih energetske komunalne poduzeća na Rhode Islandu na sjeverozapadu SAD trebaju, na primjer, stvoriti savez sa zajednicama koje se suprotstavljaju iskapanju litija za punjive baterije u Pustinji Atacama u sjevernom Čileu. Presedani takve vrste akcija su kampanje globalne solidarnosti kao što je pokret za prehrambeni suverenitet Via

Campesina. Naš pogled na internacionalizam zasniva se na promatranju kako je ekonomija organizirana fizički, ekonomski i pravno, i na izvođenju intervencija na svakoj od tih točaka.

Footnotes

[1] Kate Aronoff, Alyssa Battistoni, Daniel Aldana Cohen, and Thea Riofrancos (2019). *A Planet to Win: Why We Need a Green New Deal*. New York/London: Verso.

Ovaj je intervju dio našeg posljednjeg izdanja, "[A World Alive: Green Politics in Europe and beyond](#)".

Prijevod autor Srđan Dvornik.

Alyssa Battistoni is a political theorist and an environmental fellow at the Harvard University Center for the Environment.

Daniel Aldana Cohen is an assistant professor of sociology at the University of Pennsylvania, where he directs the Socio-Spatial Climate Collaborative, or (SC)2.

Published June 8, 2020

Article in Croatian

Translation available in English, Polish

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/povratak-zelenog-novog-plana-ekosocijalizam-u-sad/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe.

In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space.

Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.